

Kada u blato utonete ovoliko duboko i zaustavite se, obično je potrebna pomoć sa strane

Umeće odglavljanja

Koliko god vaše vozilo bilo dobro opremljeno i koliko god vi bili vešti za volanom, ako se upuštate u istraživanje nepoznatog terena s vremena na vreme ćete se svakako zaglaviti. Da biste produžili dalje može vam pomoći drugo vozilo iz konvoja, ali i oprema koju imate na sopstvenom vozilu, pre svega vitlo. Ono je alat koji neizostavno treba da imate ukoliko u istraživanje idete sami. U ovom, završnom nastavku Tread Lightly vodiča daćemo vam neka uputstva za ponašanje u takvim situacijama i za pravilno korišćenje raspoložive tehnike...

Pomoćnici

► Koristite pomoć saputnika ili drugih učesnika konvoja kad god je to moguće. Oni mogu da vide stvari koje vi ne vidite, posebno kada se krećete unazad. Dodelite samo jednoj osobi ulogu pomoćnika. Navodite sa pozicije ispred vozila koje se kreće unazad, ili sa bezbedne udaljenosti iza njega. Na-

vodite sa tačke iznad vozila, ili tačke znatno niže od one na kojoj se ono nalazi. **Savet:** Prilikom navođenja locirajte najnižu tačku vozila i instrukcijama pokušajte da izbegnete naltanje podvozja na prepreke. Dajte jasne i koncizne verbalne instrukcije, kao i signale pokretima ruke.

Koristite pomoćnike i njihova uputstva za manevrisanje na teškom terenu

Izviđajte pešice, kada niste sigurni, izadite!

Kada niste sigurni kuda dalje, ne oklevajte da izadete iz kola i pešice izvidite put

► Bitno je da znate šta se nalazi ispred vas. Čak i ako stazu poznajete, zaustavljajte se često, izadite iz kola i osmatrajte. Nemojte ništa da podrazumevate. ► Ustanovite s kakvim teško-

ćama ćete se suočiti pre nego što se sa njima uhvatite u koštac. Razmotrite sve alternative i opredelite se za najlakšu i najmanje opasnu, odnosno onu koja vam može naneti najmanje štete.

► Nemojte samo da stiskate gas! Izlazak iz vozila i izviđanje pešice je odličan način da uživate u prirodnom okruženju i način da se osvežite za izazove koji vas tek čekaju.

Upotreba vitla

■ Pravilno odabrano i montirano vitlo je dragocena alatka koja može da pomogne smanjenju rizika od pričinjavanja štete životnoj sredini na vašim 4x4 avanturama. Ono može da se upotrebi i za uklanjanje popadalih stabala ili odronjenih stena sa puta, jednako kao što može da se upotrebi i za izvlačenje drugih vozila, pa čak i okretanje prevrnutih.

Izbor pravog vitla

► Načelni savet je da koristite vitlo koje je deklarirano za masu (GVWR) jedan i po put veću od mase vašeg potpuno opterećenog vozila.

► Za manja vozila biće sasvim dovoljno vitlo koje povlači 3.000 kg.

► Za veća vozila treba koristiti vitlo koje povlači između 4.000 i 4.500 kg.

► Za teška terenska vozila, ili vozila veće nosivosti, odnosno lake 4x4 kamionete, preporučljivo je nabaviti vitlo deklarirano na 5.000 – 6.000 kg GVWR.

► Uz vitlo, kao dodatnu opremu, nabavite i radne rukavice, široku traku za obmotavanje oko stabala, čeličnu kuku i koturaču. Većina proizvođača vitla ovo nudi kao dodatnu opremu (koturača može realno da duplira kapacitet vitla).

Saveti za rad sa vitlom

► Direktna vuča sopstvenog vozila: kada po propisu pričvrstite kabl, pokrenite vitlo, prebacite u redukovani režim rada motora i prvi stepen prenosa, potpomazući vitlu laganim dodavanjem gasa. Pratite instrukcije osmatrača van vozila. Nikad nemojte davati višak gasa tako da „preteknete“ vitlo, već ga pustite da vas samo izvuče.

► Izvlačenje drugog zaglavljelog vozila: prikačite kuku vitla za šasiju ili kuku za vuču (NIKAD za branik!). Nemojte kuku nakon povlačenja kroz šasiju kačiti za

Pored vrhunskih terenskih pneumatika, za sigurnost na teškom terenu biće vam potrebno i vitlo, uz prateću opremu, koja staje u ovakvu torbicu

Sadržaj torbice sa pratećom opremom: gurtina, šekle, koturača, kuka, karabineri, rukavice

samom sajlu, jer je može oštetiti. Ne pokušavajte da vozite vozilo koje se izvlači tokom izvlačenja; samo u izuzetnim slučajevima, ako je vozilo na krivini i klizi prema provaliji ili bankini, točkovima treba korigovati smer otklizavanja koliko je to moguće.

► Osiguravanje vitla u bezbednom uporištu: obmotajte traku za stabla oko širokog drveta. Nikada nemojte obmotavati sajlu vitla oko stabla, jer ona oštećuje koru drveta! Ako sajlu vitla želite da fiksirate za stenu, bodite je za to koristite lanac nego traku, jer je traka sklona poderotinama od oštih kamenih detalja. Prikačite sajlu ili lanac što je niže moguće. Ako u blizini nema velike stene ili stabla, može se koristiti nekoliko stena ili manjih stabala. Ako nema u blizini ni stabala ni stena, možete koristiti posebno sidro koje ćete pobosti duboko u zemlju, ili pak iskoristite tehniku zakopavanja

Kada radite sa sajlom obavezno koristite radne rukavice

Obavezno koristite gurtinu oko drveta (i to što niže), nikako ne obmotavajte sajlu direktno!

Upotrebom koturače duplirate efektivnu snagu vitla, a možete je koristiti i za uklanjanje prepreka

rezervnog točka kao sidra (o naprednim i zimskim tehnikama upotrebe vitla pisaćemo u posebnom članku pred zimsku sezonu).

► Uklanjanje prepreka na putu: obmotajte traku za stabla oko širokog stabla koje se nalazi u smeru u kojem želite da prepreka bude pomerena. Provucite sajlu vitla kroz koturaču, a zatim zakačite koturaču za traku korišćenjem šekli. Obmotajte lanac ili traku oko prepreke i zakačite kuku vitla. Ukoliko je prepreka teža (700-800 kg ili više) osigurajte i samo vozilo tako što ćete ga zakačiti drugom sajlom za drvo ili stenu iza, kako se pri uvlačenju vitla ne bi pomeralo vozilo umesto prepreke.

► Izvlačenje vitlom na jakim strminama ili kada je vozilo nasukano podvozjem (točkovi nemaju dodira sa tлом): ukoliko se vitlo izlaže velikim naprezanjima, mudrije je za izvlačenje koristiti koturaču i na taj način

prepoloviti naprezanje (odnosno, duplirati efektivnu silu izvlačenja). Za drvo ili stenu (uvek nastojati da uporište za koje kačite vitlo bude pod što je moguće manjim uglom u odnosu na smer izvlačenja) zakačiti prvo koturaču, a kuku vitla vratiti na vozilo i zakačiti za šasiju ili odgovarajuće mesto na čeličnom nosaču vitla. Izvlačiti ravnomerno, dok točkovi ne dobiju ponovo kontakt s podlogom.

► Ispravljanje prevrnutog vozila: zakačite traku za izvlačenje (ili sajlu, ako nemate traku) za dalju stranu šasije prevrnutog vozila (onog koji je udaljeniji od vozila koje vrši ispravljanje). Podvucite traku ispod prevrnutog vozila u smeru željenog okretanja, vodeći računa da je zaštitite od oštih ivica na vozilu. Prikačite traku za sajlu vitla. Pokrenite vitlo i pustite ga da odradi posao. Postavite pomoćnika na bezbednoj udaljenosti od vozila koje vra-

ćate na točkove. Pokušajte da sprečite da prevrnuo vozilo svom silinom udari na točkove kada se ispravi – za kontrolisano okretanje, koristite treće vozilo koje ga drži nategnuto na suprotnu stranu kao uporište.

► Pri operacijama sa vitlom uvek koristite radne rukavice! Čak i odlično očuvana sajla ima oštre ivice ili oštećene niti, koje će na nezaštićenoj ruci sigurno napraviti posekotine.

► Nakon upotrebe, prerediti sajlu vitla tako da bude uredno i ravnomerno namotana, u što je moguće manje redova. Uredno namotana sajla duže traje, teže se oštećuje i manji je rizik od zapinjanja pri izvlačenju.

Sajla vitla obično je dužine tri-desetak metara. Korisno je u kolima imati produžnu sajlu sa nekoliko karabinera ili šekli, koja bi vam poslužila za nastavljavanje u situacijama kada osnovna sajla nije dovoljno duga da dopre do optimalnog uporišta.

Ovako izgleda uredno presložena sajla; trudite se da uvek bude takva

■ Primena Tread Lightly! smernica je jednostavna. Brzina i snaga nisu neophodni. Priprema, zdrav razum, pristojnost i poštovanje prema životnoj sredini jeste sve što je potrebno.

ZAPAMTITE!

- Uživajte.
- Ne uništavajte.

- Putevi oštećeni neodgovornim korišćenjem često bivaју zatvarani.
- Korišćenjem zdravog razu-

ma i elementarne pristojnosti, u onome što je raspoloživo danas, moći ćemo da uživamo i sutra.